

Список використаних джерел

1. Інвентарна книга Полтавського краєзнавчого музею. Група зберігання «Живопис» (1948 – 1998 рр.) // Роб. архів фондів ПКМВК. 197 арк.
2. Інвентарна книга Полтавського краєзнавчого музею. Група зберігання «Тканини» (1969 – 1981 рр.) // Роб. архів фондів ПКМВК. 386 арк.
3. Інвентарна книга Полтавського краєзнавчого музею. Група зберігання «Тканини» (1981 – 1992 рр.) // Роб. архів фондів ПКМВК. 407 арк.
4. Ханко В. М. Словник мистців Полтавщини. Полтава, 2002. 232 с.

Піщова М. П.

завідувач науково-дослідного експозиційного відділу етнографії Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського

«НА ВАРВАРИ УЗОРИ РОЗКВІТАЛИ» - ЕТНОГРАФІЧНИЙ ЗАХІД ПРО НАРОДНУ ВИШИВКУ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ

Одним з напрямів виховання патріотизму в молодого покоління є культурно-освітній. Його враховує одна з основних функцій музейної діяльності і через форми комунікації впроваджує у процес взаємодії між відвідувачем і музейником. Сформовані просвітні програми та проєкти сприяють розширенню способів співпраці з аудиторією, зосереджуючись на спілкуванні з особистістю, яка є носієм патріотизму в соціумі. Розроблені етнографічні інтерактивні заходи спрямовані на розвиток національної гідності та самосвідомості, любові до України; виховання дбайливого ставлення до культури, традицій, рідної мови, відчуття потреби зробити свій внесок у розбудову Батьківщини, здатності захистити

суверенітет Української держави, її територіальну цілісність і незалежність.

Одним із тематичних занять є «На Варвари узорі розквітали» про давнє мистецтво вишивки, яке акумулює та презентує в собі нашу багатовікову культуру. Їй притаманне своє місце у духовному житті людини, формуванні естетичного осередку святкування, відпочинку, праці. Оздоблені вишивкою предмети одягу та інтер'єру супроводжують святкові обряди, відіграють важливі як духовно-естетичні так і матеріально-практичні функції. Від часу створення і донині вишивка має важливе значення в утвердженні краси життя. Так, полотняна декорована сорочка є символом здоров'я та краси, щасливої долі та пам'яті роду. Традиційно вона передавалася із роду в рід, з покоління в покоління як свята реліквія. Цей оберіг і сьогодні символізує чисті почуття, глибоку віддану любов до України, надихає наших воїнів у визвольній битві проти рашистської навали – українські бійці під бронежилетами носять вишиванки. У наші дні вишита сорочка – це символ нашої єдності [2].

Використовуючи різні засоби, методи і прийоми музейної педагогіки, науковці упродовж заходу знайомлять учасників з історичними сторінками розвитку полтавської народної вишивки, з художніми та технологічними особливостями, орнаментальною та колористичною символікою цього виду народного мистецтва та можливостями його практичного впровадження в життєдіяльності людини (прикрашання предметів одягу, аксесуарів, інтер'єрних тканин, побутових речей).

Методична розробка розрахована на цільову аудиторію – учнів 8-9 класів (тривалість 60 хвилин). Структурно захід поділяється на три етапи. Перша частина включає бесіду про Варвару, святу великомученицю, покровительку вишивальниць, та шанування її у народі; про художні особливості полтавської народної вишивки (прозїрки з коментуванням), про використання предметів, оздоблених традиційними вишивальними стїбами у сучасному житті (відеоролик). Для ілюстрування інформаційного

блоку використані музейні предмети з фондової колекції тканин, зокрема це – рушники, скатертини, сорочки та інші елементи одягу ХІХ століття, роботи відомих вишивальниць ХХ століття: Олександри Великодної, Анастасії Білявської, Олени Василенко, Надії Бабенко, Наталії Щербатих. Використані словесні методи (розповідь і бесіда) та методи ілюстрації й демонстрації [3, с. 42].

Друга частина спрямована на формування гуртів: «Мальви» і «Горлиці» з відповідними бейджами для кожного учасника. Виконуючи завдання, відвідувачі працюють з прислів'ями («Весела плутанина»); віднаходять відповідний символ-елемент орнаменту «Дерево життя» на кілковому рушнику («Генетична пам'ять. Віднайди і назви»); створюють ілюстрації до поетичних рядків («Я маю вишивку» (рис. 1); беруть участь у блеф-грі «Правда чи вигадка»; визначають призначення традиційних полтавських орнаментів («Цікавинки з торбинки»); за описом відгадують предмет, який знаходиться у «чорній скриньці»; «готують посаг», відбираючи картки із зображенням речей у скрині-конверти (рис. 2). Використані музейно-педагогічні методи: інформаційний, репродуктивний, дослідницький, реконструкції, порівняльних аналогій, асоціативний, моделювання, випереджувального заохочення [1].

рис. 1 «Я малюю вишивку»

рис. 2 («Цікавинки з торбинки»)

Третя частина – творче завдання «Подорож у часі». Дівчата-учасниці одягають святковий народний стрій з усіма традиційними елементами (рис. 3). Виконання дій спрямоване на особистісно-емоційне сприйняття, використовуються методи: занурення в історичну епоху, локалізація, рольове «прожиття» культурних подій. Естетичні фактори значно впливають на розвиток патріотичних почуттів, формують базову психологічну прихильність людини до своєї нації, залучають до її

духовних скарбів, – відбувається усвідомлення власних світоглядних орієнтацій. Діти часто відвідують заходи у вишиванках (рис. 4).

рис.3 Учениці одягнені в український народний стрій

рис. 4 Учень у вишиванці

До Дня вишиванки проводимо тематичні онлайн бесіди для навчальних закладів міста та області, розповідаючи про невмируще джерело творчості українського народу, демонструємо красу традиційного одягу та висвітлюємо сучасні тенденції розвитку народного мистецтва.

Упродовж двох останніх років діють музейно-бібліотечні просвітницькі проєкти для внутрішньо переміщених осіб. Один з них – «Про українську спадщину», який вміщує розповіді і про народне мистецтво полтавської вишивки.

Сучасне вишивальне мистецтво має тривалий зв'язок з традиціями, утримує свій духовний зміст. Значну роль у вихованні національної свідомості нашого молодого покоління відіграє вміння вишивати, носити одяг, мати вишиті речі, жити в помешканні з оздобленим інтер'єром, бо зосереджує код української нації, є символом її незламності в умовах воєнного лихоліття, перемоги у тривалій боротьбі за незалежність рідної держави.

Список використаних джерел

Караманов О. В. Музейна педагогіка в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи. *Освіта та педагогічна наука*, 2012. № 3. С. 5-12.

URL: Наукова періодика України.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/OsDon_2012_3_2.

Романюк С. З. Українська вишиванка як засіб виховання національної свідомості молодших школярів. URL: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича.
[//https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5092/Вишиванка.pdf](https://archer.chnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5092/Вишиванка.pdf)

Удовиченко І. В. Музейна педагогіка: теорія і практика: науково-методичний посібник. Київ: Логос, Національний музей історії України, 2017. 72 с.